

SLOVENSKI NAROD.

Izdaja vsak dan včer, izmši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oglasila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oglasilo enkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravnništvo naj se biogovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oglasila, t. j. vse administrativne stvari.

Slovensko uradovanje.

Tekom meseca julija t. l. razpošiljala so predsedništva deželnih in okrožnih sodišč po Slovenskem podredjenim sodiščem novo naredbo justičnega ministerstva, ki jo priobčujemo v slovenskem prevodu.

Slavno c. kr. justično ministerstvo izdalo je 31. decembra 1882 št. 19.947 naslednjo naredbo: „Naredbe justičnega ministerstva s 15. marca 1862 št. 865, z 20. oktobra 1866 št. 1861, 5. septembra 1867 št. 8636 in 18. aprila 1882 št. 20.513, imajo namen, kakor se le-tó obširno razjasnuje v zadnje omenjeni naredbi, da uredé rabo slovenskega jezika mej sodišči in strankami po Kranjskem in po onem delu Štajerske, kjer prebivajo Slovenci, takó, kakor odgovarja potrebam pravico zahtevajočemu prebivalstvu, ter da, v kolikor sedanji odnošaji dopuščajo, postavijo v dejansko veljavo ravnopravnost, zagotovljeno v čl. 19. državnega temeljnega zakona v občinah državljanskih pravicah raznih narodov.“

Zato se je določevalo, da se imajo pri sodiščih nepogojno sprejemati v slovenskem jeziku sestavljene vloge, posebno tudi tožbe v civilnih prepirih, ker v tem obziru ni nikakega resničnega zadržka, da bi se slovenski jezik ne stavil na isto stopnjo z nemškim.

Kar se tiče sodnih rešitev, oziralo se je na odnošaje, obstoječe nekaj v sodnem osovbi, nekaj v razvijanju slovenskega jezika, toliko, da so se (rešitve) ukazovale v slovenskem jeziku le kolikor je možno (nach Thunlichkeit).

Ni pa intencija omenjenih naredeb, niti drugega uzroka ni, da bi se glede rešitve jezika principijalno razločevalo mej razsodbami in sodnimi rešitvami, izdanimi v drugej obliki, ter da bi se rešitve v prvo imenovane vrste proglaševale kot kar in sploh nemožne. To se ima temveč tudi

pri razsodbah v civilnih pravnih določevati, kakor konkretni primer (slučaj) zahteva in po sodnika jezikovnem znanji.

Želim, da se v tem smislu uporabljajo zgoraj omenjene naredbe pri civilnih pravnih ter naročam nadsodnji, naj deluje na to, da stopi ta interpretacija in raba pri sodiščih v veljavo.

O sodnih uradnikih, ki službujejo v slovenskih ali jezikovno mešanih okrajih in še ne znajo slovenski, pa pričakujem, da se bodejo prizadevali naučiti se slovenski kolikor prej (baldigst) toliko, da njih slabeje znanje tega jezika ne bode nikakor zadrževalo izpeljavanja jezikovne ravnopravnosti.“

Istotako je višji državni pravdnik meseca julija t. l. s posebnim dopisom doposlal pravdnistvom po Slovenskem 2 naredbi ministerstva justice, ki ste v prvi vrsti namenjeni le pravdnistvu v Ljubljani in v Celji, „toda — kakor pravi višji pravdnik — po katerih se ima v svojem poslovanju nedvojbeno ravnati tudi pravdnistvo v Rudolfovom“ (kako v Celovcu? U.). Prva naredba de dno. 26. maja 1883 št. 2725 se glasi:

„Več državnih poslancev ušlo je pri justičnem ministerstvu pritožbo, da državna pravdnistva v Celji in v Ljubljani*) uročujejo slovenskim zatožencem nemške, njim nerazumljive obtožnice, ter da se poslužujejo pri glavnih obravnavah v svojih govorih in predlogih večidel le nemškega jezika.“

C. kr. višjemu drž. pravdnistvu se naroča, naj justičnemu ministerstvu sporoči, katerega jezika se omenjena dva pravdnistva poslužujeta pri obtožnicah, predlogih in govorih v glavnih obravnavah, kjer rabi zatoženec slovenski jezik.“

Po dobljenem poročilu izdalo je just. ministerstvo drugo naredbo de dno. 25. junija 1883 št. 9250, ki slove v prevodu:

*) So-li na druga pravdnistva v naših deželah pozabili? Ured.

„Justično ministerstvo vzelo je poročilo z 8. junija t. l. št. 1577 na znanje.“

Just. ministerstvo pričakuje, da se bodejo oni uradniki državnih pravdnistev, ki še popolnem ne znajo v svojej službi potrebnega slovenskega jezika, potrudili naučiti se ga kolikor prej mogoče (in der möglichst kürzesten Frist), da bodejo brez zadržkalehko v tem jeziku sestavljali obtožnice zoper slovensko govoreče zatožence, predlagali in imeli govore proti zatožencem, ki se zagovarjajo v slovenskem jeziku, v glavnih obravnavah pred sodečim sodiščem, — potem pred poroto, izvzemši one slučaje, kjer bi to vsled razmer kazenskemu poslovanju škodovalo.

Višjemu drž. pravdnistvu se tudi nalaga, naj strogo pazi, da drž. pravdnistva v Ljubljani in Celji točno uporabljata točko 3. naredbe just. ministerstva iz 15. marca 1862 št. 865, in da omenjenima dvema pravdnistvoma objavi vsebino današnje naredbe.

Zadržki, ki se glede pomanjkljivega jezikovnega znanja državnopravnih uradnikov ustavljajo spolnovanju teh naročil, naj se mi javijo v prihodnjem letnem poročilu.“ Pražak m. p.

Justični minister nas je tedaj zopet obogatil s par naredbami; jedno ozirajoče se na civilno sodstvo, drugi dve na kazensko, specijalno na obtožbe, in kar je z njimi v zvezi. Se bodejo li vsi justični uradniki po Slovenskem ravnali po njih? Kdo ve? Prepričanja raznih sodnikov so nepojmljiva!

Minister je vzel iz prejšnjih naredeb zopet tisti „nach Thunlichkeit“ (po mogočnosti) in dostavil zopet klavzulo, da se ima pri posamnih slučajih ravnati tudi — po jezikovnem znanji sodnika.

Navada je, da nekateri sodniki jemljó ravno te izjemne klavzule za pravi zakon, za normo; one

LISTEK.

Klara Milič.

(Ruski spisal J. C. Turgenjev, poslovenil J. P.)

XIII.

(Dalje.)

— Potem — rekla je Ana — smo jo le redko kedaj videli. Ko je umrl oče, prišla je domu za dva dni, pa nič ni vzela od dedščine — in je zopet odšla. Dolgčas jej je bilo pri nas . . . Jaz sem to videla. Potem je prišla v Kazan že kot igralka.

Aratov jel je izpraševati Ano o gledališči, o rolah, v katerih je ona nastopala in o njenih uspehih . . . Ana mu je odgovarjala z otožnim, a živim zanimivanjem. Pokazala je Aratovu fotografijo, na katerej je bila ona naslikana v obleki jedne njenih rol. Na podobi gledala je ona na stran, kakor bi se obračala od svojih gledalcev, s trakom povita debela kita jej je kakor kača visela po nagej roki. Aratov je dolgo ogledoval to podobo, zdelo se mu je,

da je njej podobna; povprašal je, če je, Klara udeleževala se javnih deklamovanj, a izvedel je, da je njej bilo treba razburjenosti gledaliških prizorov, pa . . . drugo vprašanje peklo ga je na ustnih.

— Ana Semenovna! — zaklical je bolj tiho, pa s posebno silo — povejte mi, prosim vas, povejte mi . . . zakaj se je ona odločila na tako strašen postopek? . . .

Ana poveseila je oči. — Ne vem! — izpregovorila je čez nekaj minut. — Za Boga, ne vem! — nadaljevala je trdo, ko je zapazila, da je Aratov tako raztegnil roki, kakor bi jej ne verjel . . . — Odkar je prišla sem, bila je mračna in zamišljena. Moralo se jej je že kaj zgoditi v Moskvi; kaj? jaz ne morem uganiti! Pa ta nesrečni dan bila je — če ne veselejša — vsaj mirnejša, kakor po navadi. Tudi jaz nesem imela o tem nikakih predčuvstev — pristavila je z bridkim smehljanjem, kakor bi hotela sebi kaj očitati zato.

— Katrici bilo je že — nadaljevala je — pri rojstvu zapisano, da bo nesrečna. Ona je že davno sama bila prepričana o tem. Pomislite, da je ona še poprej — časih v sanjah, časih pa tudi tako —

videla, kaj bo z njo! „Če ne morem živeti, kakor jaz hočem, pa mi živeti treba ni . . .“ to je večkrat rekla. „Kajti naše življenje je v naših rokah.“ In ona je to pokazala.

Ana zakrila je oči z rokama — in umolknila.

Ana Semenovna, — izpregovoril je čez nekaj časa Aratov — ali ste slišali, čemu pripisujejo časniki . . .

— Nesrečnej ljubezni! — pretrgala mu je Ana besedo, in vzela je roki raz oči. — To je obrekovanje, to je vse izmišljeno! . . . Moja neganljiva, nepristopna in . . . nesrečna Katrica . . . pa nesrečna ljubezni?! . . . In da bi tega ne vedela? . . . Vsi so bili v njo zaljubljeni, a ona . . . v nikogar! In koga bi ona ljubiti mogla? Kdo izmej teh ljudi bi je bil vreden? In kdo bi se mogel njej primerjati v poštenosti, odkritosrčnosti in čistosti, posebno v čistosti, katero je pri vseh svojih pomanjkljivostih vedno ohranila . . . Pa kdo bi bil mogel prezirati . . . njo?

Ani se je začel jezik spodtikati . . . Njeni prstki so se tresli. Na jedenkrat je vsa zarudela od

so jim vrata, skozi katere upeljejo zopet svojo staro navado nezakonitega nemškutarenja. Temu počenjanju pa toliko časa ne bode konec, dokler službujejo po naših krajih uradniki, ki ne znajo in ne poznajo našega jezika, ter dokler nam bode posebno nadsodnija Graška pošiljala takih novih, mladih močij, ki imajo spričevala za slovenščino od privatnih učiteljev.

Nerazumljiva nam je klavzula v naredbi do pravdnistev, da se ima slovenski jezik tedaj pred poroto opustiti, ko bi raba tega jezika vsled razmer škodovala kazenskemu poslovanju („vor dem Schwurgerichtshofe, mit Ausnahme jener Fälle, wo dies nach der Lage der Verhältnisse ohne Nachtheil für die Rechtspflege selbst nicht thunlich sein sollte“). Mi si ne moremo misliti takih slučajev. Slučaj, ki bi se imel jemati v poštev, oni namreč, ko bi zatožence, ki se zagovarjajo v slovenskem jeziku. Morda so tu v mislih porotniki? Ako so, onda so po nepotrebnem. Narodnost prebivalstva naših krajev, zakoni o sestavi porotniških imenikov in o kazenskopravdnem redu jamčijo nam, da sodijo slovenske zatožence le porotniki, ki naš jezik umejo. Težko mogoč primer, da bi se našel porotnik, ki ne ume našega jezika, da se odstraniti, kakor rečeno, po ravno omenjenih zakonih. V letni imenik porotnikov naj se jemlje pač le možje, ki umejo naš jezik; ako bi se pa vendar našel še kak nezmožen, se po §. 308 k. pr. r. lahko odvrže. Pomisleki just. ministerstva so tedaj odveč. Upajmo, da se bodejo državna pravdnistva poprijela navedeno odločilnega teksta, ne pa nekaterih klavzul. Videli smo že nekaj slovenskih obtožnic iz Celja in Rudolfovega. Naravno je, da bodejo na slovenske obtožnice tudi sodni dvori izdelavali slovenske razsodbe, ker oboje je v tesni zvezi; in bila bi jako opasna stvar, za obtožence in Slovence jako dvomljivega dobička, ko bi celo kak slovenščine manj zmožen perovodja dele slovenske obtožnice moral zopet nemčiti za razsodbo.

Radovedni smo, kako bodejo ukrenili predsedniki naših sodišč. Mi nemamo nikake posebne nade, nego trebalo bode še dosti prizadevanj naših strank in odvetnikov pri vsakej priliki, ter najbrže ne bode proti tem trdnim trdnjavam družega pomočka, kakor za naš jezik jasno in glasno govoreč in nov zakon.

„Slov. Pravnik.“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 28. avgusta.

Dunajski listi prinašajo naslednjo vest iz **Trsta**: „Čuje se, da bode baron de Pretis v kratkem zapustil svoje mesto namestoika Primorske ter da bode na njega mesto imenovan eden iz ge-

neralov Tržaških namestnikov“. — Koliko je na tem resnice, se seveda zdaj ne dá gotovo vedeti. Kot nekakov pendant k temu poročilu pa zna morebiti služiti trditev „Trst. Ztg.“-e, da je dalmatinski poslanec dr. Klaić v imenu večine deželnih poslancev pri grofu Tasseju izposloval odpoklic dalmatinskega namestnika fcm. barona Jovanovića, kateri se bode baje nadomestil s civilnim upraviteljem dalmatinske deželne vlade.

Ostavka **hrvatskega** bana je že vzprejeta. Nedeljski uradni list ogerske vlade priobčuje naslednje cesarsko pismo z 24. avgusta: „Ljubi grof Pejačević! Vašo ostavko od dostojanstva bana Hrvatske, Slavonije in Dalmacije sem najmilestneje vzprejel ter pričakujem ob jednem, da opravljate poslovanje banovo do Moje določitve ter izvedete naredbe, katere so potrebne vsled ukrepov, storjenih v zadnjih ministerskih konferencah. Fran Josip, m. p. Koloman Tisza, m. p.“ — Kakor se vidi, se Ogronomudi zopet razobesiti ogersko-hrvatske grbe ter nenadni odstop bana ne osvetljuje prav primerno oficijozno ogersko trditev samo o nekakem „nesporazumu“ ter da bodo Ogrji še le tedaj ravnali, ko se bodo v obče pomirili razburjeni duhovi. Demisija banova zna prizadeti še mnogo neprilic ogerski in hrvatski vladi. V soboto večer vrnivši se ban dejal je svojim svetovalcem, da ni v stanu izvršiti ukrepov ministerskih konferenc ter da je zaradi tega odstopil. Občno se občuti resnost položaja. Na jednej strani se obžaluje odstop grofa Pejačevića, ki uživa popolno zaupanje in sočutstvo hrvatskega naroda, na drugej strani pa se mu zopet njega demisija pripisuje kot zasluga, ker kot plemenitaž in domoljub ni mogel drugače ravnati ter je rajši odstopil, nego da bi bil izdal pravice narodove. Bodoče razobešenje grbov napravlja mnogo bojazni. Razni zastopi oficijalnih uradov se pripravljajo označiti svoje stališče v tej zadevi, tudi se snuje sklicanje tabora. — Sekcijska načelnika Živković in Vontčina nista izročila svojih ostavek.

Vnanje države.

„N. Fr. Pr.“ poroča se iz **Belgrada**, da so se pri volitvah poverjenikov za predstoječe volitve poslancev v izredno skupščino, katere so bile uradno določene v 22. dan avgusta, izvolili skoro sami opozicijski. Javili smo že, da so pri razpisu teh prvotnih volitev opozicijski ugovarjali, ker da se vrše prekmalu ter se ni moč na nje pripraviti. Zdaj, ko so volitve za vladno slabo izpale, je ona na jedenkrat uvidela, da je pri onem razpisu res prenegaj ravnala, ter je vse te volitve proglasila za — neveljavne.

Ruski car in carica odpeljala sta se v nedeljo v Kodanj obiskat caričine stariše. — „N. Wr. Tgb.“ priobčuje odlomek govora, ki ga je imel general Gurko v Varšavskem „ruskem kružoku“ in ki baje carju ni bil povsem po volji. Gurko je namreč dejal: „Bodite prepričani, gospoda, da Vaš poziv na moje rusko srce ni bil zamen, da bodem deloval kot ruski patrijot ter da bodem Vas in čast ter ugled Rusije z vsemi meni izročeni silami varoval proti zahtevam naših nasprotnikov, naj si pridejo od znotraj ali zunaj, ter branil do zadnjega svojega izdihljaja! Naša stvar je stvar cele Rusije, stvar vsega Slovanstva, ona bode torej in mora zmagati, in bodočnost pripada njej. Naj se naši nemški sosedje še toliko temu upirajo, kričé ter intrigujejo!“ — V ruske Aziji se bode osnovala

vzhodno-sibirska pomorska generalna gubernija z uradnim sedežem v Vladivostoku, ki bode obstajala iz Transbaikalijske z glavnim mestom Čita, iz Amurjeve doline z Habarovko, iz doline Usuzija z Vladivostokom, iz poluotoka Kamčatke, iz Commandeur-otokov in otoka Sahalina. Čita, Habarovka in Vladivostok dobili bodo vojaške gubernatorje, Kamčatka pa in Sahalin civilne načelnike s civilno in vojaško oblastjo.

Naslednji uzroki baje nujajo **bolgarski** državni svet zahtevati, da se naj bi zdanji ruski ministri nadomestili z narodnim kabinetom; namreč: 1. ker je general Sobolev oficijalno v imenu kneževine carju ob kronanju čestital, dasi je bil knez Aleksander sam navzočen; 2. ker sta hotela ruska generala, dasi bolgarska ministra, kovno rezervo kneževine (20 milijonov) poslati v Peterburg; 3. ker vedno ustopajo ruski častniki v bolgarsko vojsko, kateri zagrajajo domačinom pot do višjih stopinj; in 4. ker so se javna dela na jako dragi način izvajala v državnej režiji, namesto da bi se bila po zakonu oddajala najnižjemu ponudniku.

O novejši ustavi za **Egipet** poroča se „Standard“ iz Kajire: Ministerski svet je dovolil takoj razglasiti odloke, s katerimi se odreduje imenovanje državnega sveta, obstoječega iz 22 članov. Ta državni svet bode imel izključljivo pravico, nasvetovati nove postave; njegovi nasveti se bodo izročevali ministerstvu, ter jih bode ono predlagalo senatu. Delovanje državnega sveta ne bode sezalo v upraviteljstvo. On bode imel te-le ude: predsedoval mu bode prvi minister, prisedali pa državni podtajniki osmerih ministerstev, trije kronjuristi, štiri komisarji državnega dolga in staroste železniške uprave, državnega in cerkvenega premoženja; ostale štiri ude bo imenoval prvomestnik ter ne bodo smeli posedati uradna mesta. Po narodnosti bode štel državni svet po dozdanjih določilih: 4 Turke, 4 Francoze, 3 Angleže, 3 Avstrijce, 2 Italijane in 2 Armenca.

Dopisi.

Iz Zagreba 27. avg. [Izv. dop.] Ostavka bana grofa Pejačevića je sprejeta in on ostane le še toliko časa na svojem mestu, dokler mu ne bo imenovan naslednik. — Magjari so nadvladali in ban odstopa kot pravi kavalir, kateremu je več do svoje časti in poštenja, nego do službe. — Kdo mu bo naslednik, je pač težko uginiti; govori se o grofu Marku Bombellesu, o Tiszinem bratu itd., a brž ko ne pride začasno kraljevi komisar. Grbi z magjarskimi napisi se bodo zopet obesili na finančne zgrade, a vojski bodo potem čuvali grbe. — Govori se, da s Pejačevićem otide tudi baron Živković, katerega bo zamenil Vontčina, a na mesto Vontčine pride kanonik Vučetić.

Pri Mariji Bistrici nastal je včeraj kmetski punt, pri katerem so kamenovali občinskega bilježnika François; danes je odšel tja eskadron husarjev in dve kompaniji pešcev. — Nemiri so nastali največ radi tega, ker je poreznik v Zlataru izneveril do 30 tisučev gold. in je zdaj zaprt, a kmetje, ki so štibro redno plačali, morajo taisto za več let po dvakrat plačati, ker nemajo veljavnega potrdila o

nejevolje . . . in to trenutje — pa samo to trenutje — bila je po polnem podobna svojej sestri.

Aratov se je začel opravičevati.

— Čujte — nadaljevala je Ana: — jaz vse kako hočem, da bi vi ne verovali temu obrekovanju in je razgnali, če je moč. Vi nameravate o njej narediti spis, in ponuja se vam lepa priloznost braniti njen spomin! Zato jaz govorim z vami tako odkritosrečno. Poslušajte: jaz imam tudi še Katričen dnevnik.

Aratov se je stresel. — Dnevnik — jecilal je.

— Da, dnevnik, — pa vsega je le kakih deset strani. — Katrica ni rada pisala . . . po cele mesece ni ničesar zapisovala . . . pa tudi njena pisma bila so kratka. Pa ona je bila vedno odkritosrečna, nikoli ni lagala . . . Njeno samoljubje jej ni dopuščalo lagati! Jaz vam bom pokazala ta dnevnik. Vi boste videli, da v njem ni ničesar, kar bi kazalo na kako nesrečno ljubezen.

Ana je hitro vzela iz mizice tasek zvezek in podala ga Aratovu. Ta je s hrepenenjem pograbil dnevnik, in hitro spoznal v njem nepravilno pisavo onega brezimnega pisma; odprl ga je — in na prvi hip naletel v njem sledeče vrstice: „ . . . Moskva

— v torek . . . junija. Pela in deklamovala sem na literarnem jutru. Današnji dan je za me jako pomenljiv. Danes se mora odločiti moja osoda. (Poslednji stavek je bil dvakrat podčrtan.) Videla sem ga zopet . . . Tu je sledilo nekaj skrbno prečrtanih vrst. — In potem: „Ne! ne! ne! Moram poprijeti se zopet prejšnjega življenja, če le . . .“

Aratovu povsila je roka, v katerej je držal dnevnik in glava mu je tiho omahnila na prsi.

— Zakaj ne čitate? Prečitajte vse od začetka . . . Za to še pet minut ne boste potrebovali, če tudi se vleče ta dnevnik celi dve leti. V Kazanu pa že ni več zapisovala.

Aratov je počasi ustal in pal na kolena pred Ano. Ta je otrpnela od osupnenja in strahu.

— Dajte, — dajte meni ta dnevnik, — spregovoril je s slabim glasom in podal Ani obe roki. Dajte mi ga . . . in fotografijo . . . vi pač imate še kako drugo — dnevnik pa vam nazaj vrnem . . . Pa jaz ga moram imeti . . . V njegovej prošnji in na njegovem obrazu videla se je obupnost, jeza in trpljenje . . . On se je ves tresel. Sam ni prej vedel, da se zbira nad njim tako gorje — in nemiren prosil je prizanašanja in rešitve . . .

— Dajte, ponovil je.

— Da, vi . . . vi ste bili verjetno zaljubljeni v mojo sestro, rekla je na zadnje Ana.

Aratov je še vedno klečal pred njo.

— Videl sem jo samo dvakrat, verjamite mi! ko bi me nekaj ne priganjalo, kar še sam niti razumeti niti razjasniti ne morem . . . ko bi nad menoj ne vladala neka sila, silnejša od mene . . . jaz bi vas ne prosil . . . in ne prišel bi bil semkaj. Meni je treba . . . jaz moram . . . saj ste vi rekli, da sem zavezan, obnoviti njeno podobo!

— In vi neste bili zaljubljeni v mojo sestro? vprašala je Ana drugokrat.

Aratov ni brž odgovoril, — obrnil se je proč, kakor bi ga nekaj mučilo.

— Da, da! bil sem! — In sem še vedno . . . zaljubljen v njo, zaklical je ves obupan.

Zaslišali so se koraki v sosednej sobi.

— Ustanite, ustanite hitro . . . rekla je Ana. — Mati gre.

— In vzemite ta dnevnik in fotografijo, ter pojdite z Bogom. — Uboga, uboga Katrica! . . . Pa ta dnevnik mi vrnite, pristavila je. In če boste kaj spisali, pošljite mi gotovo pokazat.

uplačanej štibri. Občinski bilježnik François, ki je bil pod Vakanovićevo vladu gradski podkapetan v Zagrebu, okrutni človek, je z revolverjem streljal mej kmete, a ti so pograbili kolce in ga potolkli in tudi občinski načelnik Ciprić je ranjen. Ko je prišla sodbena komisija v Bistrico, so jo kmetje obkolili ter so jih spustili še le potem, ko sta podžupan Chlap in državni pravdnik dr. Čučković podpisala očitovanje, da sta Hrvata. — Pri tej priložnosti usmrteni so po žandarmeriji trije kmetje, jeden žandar je ranjen. Tudi so kmetje strgali hrvatski grb iz občinske hiše, ker je nad grbom ogerska krona. — Prišel je čas, ko bodo Magjari vladali na Hrvatskem z bajoneti, kakor je prorokovala „Agr. Ztg.“

Tukaj je razširjen splošen glas, da je turški sultan poklonil Bosno in Hercegovino črnogorskemu knezu prigodom boravljenja njegovega v Carigradu.

Iz osrednje Istre 26. avgusta. [Izv. dop.] (Naše reve in seja deželnega zbora v Poreči — 21. t. m.) Bodoči mesec bode minulo leto dnij, od kar je presvitli cesar prehodil našo deželo. Za onega časa smo si obečali boljše bodočnosti svojemu narodu; a sedaj smo se prepričali, da so oni imeli prav, trdé, da vse dogodbe in naredbe pri potovanji Njegovega Veličanstva kažejo na zlobne spletke uradnih krogov, ki cesarju zakrivajo resnico ter mu kažejo neistinite narodne razmere. Zato so po povelji Tržaškega namestnika v deputacije bili izvoljeni po večjem le Lahi ali Lahonom udani možje; slovanski značaj naše dežele naj bi nikjer pred Nj. Veličanstvom ne stopal na svet. A vsem spletkam vkljuba je množica skozi celo deželo pozdravljala svojega gospoda in vladarja po hrvatski; sam Najvišji gospod se je lahko prepričal, da biva tod slovanski mu narod. A kmalu so po vodi splavale vse naše nade, ker smo videli, da se vkljuba vsem obljubam nič ni spremenilo v vladnih in uradnih krogih v Trstu in po deželi. Ostal je v Trstu namestnik Depretis, ki ne ume besede naše materinščine ter je pri svojem uradnem potovanji skozi slovansko Istro božal le Lane, najhujše nasprotnike gmotnega napredka in duševnega razvitka slovanskega prebivalstva v deželi; da županov Slovanov (Hrvatov) še poslušati ni hotel, objavili smo bili že ob prihali. Nam zoperni so tudi vsi namestniški svetovalci — pred vsem pa dvorni svetnik Rinaldini. In kakor je v središču v Trstu, tako, da ne pravim še dosta hujše je pri političnih uradih ali pri glavarstvih po deželi. Mej okrajnimi glavarji nemamo niti jednega rojaka, ki bi imel srce za naše reve in nadloge; nemamo celo nobenega, ki bi bil toliko pravičen in objektivni, da bi tudi nam priznal naravno pravico do narodnega obstanka in razvitka. Vsi ti politični uradniki — mej katerimi le nekoji naš jezik nekoliko razumejo — do najnižjega sluge nas prezirajo, ali pa celó pomagajo Lahom tlačiti ubogi naš narod. Vse to se godi, ker namestnik v Trstu tako zahteva; Slo-

van ne sme na dan. Gorje uradniku, ki bi nam le pravičen bil. Tam doli je bil tak izreden mož, a namestnik ga je h krati prestavil — — —! Res skoro obupali bi nad ministrom Taaffejem na Dunaji in njegovimi vladnimi načeli; vsaj je po družih deželah njegovo ime zaznamenovalo konec pogubne nam ustavoverske dobe in pa začetek nove sisteme, ki hoče jednako meriti vsem narodom. Pri nas Taaffejev sistem ni zaželeni rešitelj iz ustavoverskih nadlog; pri nas se le za betvico ni spremenilo, temveč pohujšalo se je celo naše stanje. Prej smo imeli vsaj pravičnega namestnika barona Pina v Trstu, a ta nova sistema nam je dala namestnika Depretisa, ki je po vseh javnih glasilih jeden izmej največjih voditeljev ustavoverne stranke. Čudno, nekdanji ustavoverski minister je namestnik pod ministrom Taaffejem, ki ima po cesarjevih besedah spraviti vse narode tostran Litave! Ali ni to neko navskrižje, ki se nikdar ne da poravnati? Zakaj mora ravno tužna Istra trpeti pod tem navskrižjem? Ali ni naša domovina že po naravi tako pičlo obdarovana, da take ustavoverne more ne bode mogla dolgo prenašati? Nje nas more rešiti le dobrohotno ministerstvo na Dunaji; zato kličimo vsi in neprestano: gospod Taaffe! minister Taaffe rešite nas! Rešite nas namestnika Depretisa in takih uradnikov, kakor je okrajni glavar in vladni zastopnik v deželnem zboru v Poreči! Ta se je zadnjič — 21. t. m. — gosp. poslancu Laginji prečudno izrazil. Ko se je namreč g. Laginja deželnega zbora predsedniku pritožil o postopanju lahonskih poslancev in lahonske družali na galeriji, rek- mu je vladni zastopnik — c. kr. okrajni glavar Poreški: „To ste pač vedeli, da se bodo gospodje umaknili, ker ne umejo jezika“. Gospodine c. kr. okrajni glavar! da bi se pač vi ravnali po tem načelu, da bi se vsi c. kr. uradniki ravnali po vaših besedah ter nas zapustili, zapustili deželo, katero narodovega jezika ne razumejo! Potem bodemo kmalu imeli le take deželne poslance, ki razumejo oba deželna jezika.

Kar se je 21. t. m. godilo v deželnem zboru v Poreči, pa prestopa vse meje avstrijskega ustavnega življenja. Dr. Bubba poročal je najprej v imenu dotičnega odseka, naj se uniči volitev poslancev Spinčića, Križanca in Sterka, in odobrijo vse druge volitve, ki so lahonski stranki po godu. G. Laginja, čvrsti Hrvat iz Laburnije, začne govoriti: „Slavni zbor! Čast imam naznaniti, da bodem pri današnjem jako važnem razpravljanji govoril hrvatski, govoril mojo materno besedo, ker sem — če prav Istran, s tem jezikom rojen in odgojen. Da bi me kdo napčno ne razumil, naprej povem, da s tem svojim postopanjem nikakor ne namerujem oškoditi ali kratiti izjemno italijansko narodnost prebivalstva gostoljubnega mesta Poreča in vseh onih, ki so v Istri italijanske narodnosti.“ Nato je g. Laginja nadaljeval hrvatsko: „Poštovana gospoda! Izbor v Pazinu — — — a dalje ni mogel govoriti, kajti strahovito kričanje na galerijah ga je preupilo. Podpredsednik dr. Amoroso in vsi drugi poslanci razen 4 Slovanov so nagloma zapustili dvorano. Laginja protestira glasno zoper to počenje — a druhal na galerijah še bolj divje kriči: „Fora! Fora!“ („ven! ven!“) . . . Ko je g. Laginja z nova prevzel besedo: „Izbor v Pazinu nije zakon!“ — — — ustavila ga je z nova razdivjana galerija. Predsednik Vidulich, kot ime kaže, mož čiste italijanske krvi, mero-dajni prista italijanske stranke v Istri, je ukazal galerijo sprazniti ter je sejo za nekaj časa ustavil. G. Laginja se je usedel in molčal. Ko se je seja z nova začela — a brez poslušalcev na galeriji, — govoril je g. Laginja z nova, in sicer italijansko, ter je najprej krepko pa mirno zavrnil ono počenje našuntane galerije in netaktno ravnanje italijanskih poslancev, potem pa pri vsakej volitvi pobijal besede pristranskega poročila in se potegoval za odobravanje izvolitve onih treh slovanskih poslancev. A vse nič ni pomaglo. Italijani so sklenili razgnati petorico slovanskih zastopnikov, da bi jim le ta ne mogla napravljati sitnosti s posebnimi predlogi in vprašanji. Zato so Italijani uničili celo izvolitev g. Sterka, ki je bil jednoglasno voljen; uničili so izvolitev g. Spinčića in Križanca, ki sta bila od kmetijskih

občin Koperskega glavarstva izvoljena. Istrani smo se toliko prebudili, da smo začeli z Laginjevim govorom pravni boj za narodni obstanek in napredek slovanskih prebivalcev zoper silovite Italijane, ki bi radi Istro priklopili italijanskemu kraljestvu. A teh pogubnih namer še neče videti in priznati c. kr. vlada ter rajše podpira nezanesljive Lahe, kot vedno zveste Slované.

Poreč je malo italijansko gnezdo, ki šteje dobro 2000 prebivalcev — in še teh se mnogo živi s poljedelstvom. In vendar tako ljuto razsajanje te surove množine! K vsemu temu pa so molčali uradni krogi. Nikjer ni bilo niti stražnikov javne varnosti niti žandarjev, ko je zunaj dvorane surova družal psovala č. g. kanonika Sterka, poslanca Križanca, pozneje g. poslanca Laginjo in Zemljiča. Kdo bi se potem čudil, da je ta družal kar naravnost napadala gosp. Mandića, sedanjega urednika čvrste „Naše sloge“. Radovedni smo le, kaj bode ukrenilo ministerstvo na Dunaji, kamor so se razžaljeni poslanci nemudoma obrnili; da v Trstu ne najdejo pomoči, je prejasno pri ondodnih razmerah in osebah.

Domace stvari.

— (Vabilo) k slavnosti sedemdesetletnice dr. Franja viteza Miklošiča, ki se bode vršila v nedeljo 2. septembra 1883 v Ljutomeru. Vspored: I. Svečani uhod iz Kamenščaka v Ljutomer ob 10. uri; Ljutomerski župan pozdravi goste. II. Svečana sv. masa. Sličil jo bode ob 11. uri velečastni gospod profesor in zlatomašnik dr. Josip Muršec iz Gradca. III. Po sv. maši na javnem trgu v Ljutomeru: 1. D. Jenko: Molitev. 2. Pozdrav gospoda profesorja dr. Gregorja Krek-a iz Gradca. 3. Lichtenegger: Lepa naša domovina. 4. Hajdrih: Jadransko morje. 5. Slavnostni govor, govori gospod župnik Bozidar Raić. 6. Nedvč: Mili kraj. IV. Vкупni obed pri gosp. Vaupotič-u. Med obedom pojo se sledece pesmi: 1. Nedvč: Zvezna. 2. D. Jenko: Na moru. 3. Foerster: Slava Slovencem. 4. V. Kiač: Svrčanje. 5. B. Ipavic: Vojaška. V. Na večer veselica pri g. Vaupotič-u: 1. D. Jenko: Što čutiš. 2. Skraup: Staročeska. 3. B. Ipavic: Savska. 4. Vašák: Slovan. Med točkami vsporeda svira godba. — Opomba. Zavoljo vožnje iz Ormoža v Ljutomer naj se gostje o pravem časi oglašajo pri gosp. dr. Žižek u v Ormoži, zavoljo vкупnega obeda pa pri g. Vaupotič-u v Ljutomeru. Godba bode svirala že zvečer pred svečanostjo in v ponedeljek po svečanosti. Slavnostni odbor.

— (Iz Metlike) se nam piše 27. avgusta: Shod pri treh farah se je prav dobro obnesel. G. držav. poslanec Pfeifer je bil ves obsut z ovacijami in s prošnjami. Prisostvoval je od c. kr. okrajnega glavarstva g. vodja sam, predsedoval pa občinski svetovalci Jure Bajuk. Govorilo je več kmetov jako razumno. Shodu je sledila veselica z napitnicami in petjem. Vreme je bilo ugodno in zato je tudi priromalo na proščenje (žegnanje) več tisoč duš.

— (Odlikovanje) Gospod Viljem Rohrmann iz Rudolfovega dovršil je letos višjo kmetijsko solo v Tečnu na Českem z izvrstnim uspehom, ter bil odlikovan s prvim častnim darilom (srebrno svetinjo) in z diplomom deželnega kulturnega sveta za Česko. Po dovršenji studij bil je dekretiran c. kr. ekonomičnim asistentom na privatnej grascini Nj. Veličanstva presvetlega cesarja v Aujezd-u na Českem.

— (Izjavi narodne stranke hrvatske) pridružili so se še deželni poslanci: Aladar pl. Janković, dr. Marko Lončarić, Titus pl. Babić, Viktor Špišić, Martin Peršić in Vincencij Zajc.

— (Himen). Gosp. Egidij Kastavec, c. kr. sodn. adjunkt v Zatičini, odredjen začasno sodišču v Mokronogu, poročil se je pretečene dni z gospico Anico Pehani-jevo iz Mokronoga. —

— (97. pešpolk.) ki je nastanjen v Pulji, dospel je danes dopoldne ob 11. uri k vajam v Ljubljano.

— (Slavnost slovanskega delalskega društva v Trstu), ki je bila preteklo nedeljo,

Prihod gospe Milovidove rešil je Aratova sitnega odgovarjanja. — Ona je vendar zašepetala: Vi ste angelj! Zahvaljujem se vam! Pošljem vam vse, kar spišem . . .

Gospa Milovidova, še poluzaspana, ni ničesa zapazila. Tako je odpotoval Aratov iz Kazana s fotografijo v žepu. Dnevnik pa je vrnil Ani — pa je iz njega izrezal listek, na katerem so bile podčrtane besede, česar pa Ana ni zapazila.

Na povratnem poti je zopet ves otrpnel. Če tudi se je na skrivnem veselil, da je dobil, česar je šel iskat, vendar je odkladal vse misli na Klaro, dokler ne pride domov. Mnogo več je mislil na njeno sestro Ano. — Ta je, mislil je, čudovito in simpatično bitje. Kako dobro razume vse, kako ima dobro srce; sebičnosti ne pozna. In kako je to, da pri nas v provincijah, pa še tako oddaljenih — cveto take deklice! — Ona je tudi bolehná, lepa in mlada tudi ni več, — a vendar bi bila dobra supruga za rednega in izobraženega človeka! V njo bi se bilo dobro zaljubiti, . . . tako je mislil Aratov . . . ko je pa prišel v Moskvo, se je vse drugače obrnilo.

(Dalje prih.)

Najbolje ter najceneje naročajo se